

Biotopu valsts līmeņa aizsardzības mērķu (FRV) noteikšana: datu izvēle un eksperta apsvērumi

Biotopa kods	1640
Biotopa nosaukums	Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju
Eksperte	Brigita Laime
Darbs pabeigts	24.05.2024.
Vispārējās piezīmes	<p>Biotops <i>1640 Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju</i> raksturīgs pludmalēm ar periodiskām plūdmainām (Rove, 2013). Šādās pludmalēs dominē smiltis, bet var būt arī atsevišķi akmeņi un neliels oļu īpatsvars. Biotops var būt pludmales augšējā daļā, bet kopumā vairāk saistīts ar piekrastes posmiem, kur dominē zemās pludmales.</p> <p>Visaptveroša informācija par šā biotopa izplatību un platībām pirmo reizi Latvijā iegūta Dabas skaitīšanas projekta ietvaros. Līdzīgi kā ar citiem pludmaļu biotopiem, arī šim biotopam kartējums tomēr uzskatāms par aptuvenu, jo kartēšana veikta mērogā, kurā grūti iezīmēt precīzas šā šaurā, bieži arī fragmentētā biotopa robežas. Daļa biotopa kartēta ārpus veģetācijas sezonas, kas būtiski ietekmē šā biotopa faktisko robežu noteikšanu, kā arī biotopa kopējo platību (4. pielikums).</p> <p>Biotops <i>1640 Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju</i> bieži ir mozaikā ar citiem iesāļvides biotopiem (piejūras zālājiem un citiem pludmaļu biotopiem), kas rada grūtības nodalīt attiecīgos biotopus vienu no otra.</p>

FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī

REF min, km²	<p>0,6 km²</p> <p>Nosakot REF minimālo un maksimālo platību, izmantoti 1989. un 1992. gadā krasta kartēšanā iegūtie dati par smilšainu pludmaļu izplatību (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993; Eberhards, Lapinskis, 2008). Pēc publicētajām kartēm un to raksturojumiem aprēķināts, ka zemo smilšaino pludmaļu kopējais garums ir aptuveni 60 km (5. pielikums). Lielākā daļa no tām raksturotas kā šauras (vidēji 10 m) (Eberhards, 2003; Ulsts, 1998).</p> <p>Veicot biotopa vēsturiskās platības novērtējumu, izmantoti dati par attiecīgā biotopa platumu (pēc kartēm 2024. gads un Brigitas Laimes mutiskas informācijas par situācijas raksturojumu 1990-to gadu sākumā). Aprēķinot REF min platību, pieņemts, ka 40 km garumā dominē smilšainas pludmales ar vidējo platumu 5 metri un 20 km garumā raksturīgas pludmales ar platumu 20 metri.</p>
REF max, km²	<p>0,7 km²</p> <p>Aprēķinot REF max platību, pieņemts, ka 20 km garumā dominē smilšainas pludmales ar vidējo platumu 5 metri, vēl 20 km garumā ir pludmales ar vidējo platumu 10 metri un citu 20 km garumā raksturīgas pludmales ar platumu 20 metri.</p>
REF vid., km²	0,65 km ²

REF periods	References platības noteikšanai izmantots 1989. līdz 1992. gads, jo šajā laikā tika iegūti pirmie dati par pludmaļu izplatību Latvijā kopumā. Pēc krasta apsekošanas un kartēšanas materiāliem G. Eberharda vadībā veiktajos pētījumos tika noteikti un kartē iezīmēti krasta posmi ar zemām smilšainām pludmalēm (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993). Uz šiem kartēšanas datiem arī turpmākajos gados izveidota karte par pludmaļu tipiem un platumiem (Eberhards, Lapinskis, 2008).
HDV min, km²	0,5 km ² Izmantota Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā ziņotā platība par 2001.–2006. gada periodu. Šajā laikā (2002.–2005. gads) bija veikta piekrastes biotopu kartēšana LIFE projekta “Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros (http://piekraste.daba.lv). Lai gan tad Latvijā vēl nebija šā ES nozīmes biotopa detalizēta skaidrojuma, tomēr pēc kartēšanas metodikas un rezultātiem var spriest, ka dati ir ticami un objektīvi.
HDV max, km²	0,5 km ² HDV max platība vērtēta kā vienāda ar minimālo.
HDV vid., km²	0,5 km ²
CV, km²	0,602 km ²
CO platību summa valstī, km²	0,187179933 km ²
Ilgtermiņa tendence, automātiski	9
Vai paredzamas biotopa platības izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	Jā. Klimata pārmaiņas var pastiprināt jūras krasta noskalošanu, ūdens līmeņa paaugstināšanos. Klimatam kļūstot siltākam, jūra var neaizsalt vai aizsalt mazāk, tādējādi ziemas vētru ietekmē krasts var tikt noskalots arvien vairāk un biežāk. Pieļaujams, ka spēcīgu vētru ietekme varētu pieaugt arī vasarā. Noskalošanas rezultātā pilnībā vai daļēji varētu tikt iznīcināts pludmaļu augājs un apgrūtināta tā atjaunošanās.
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	Jā.
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	Jā. Vietām biotopa platības tiek fragmentētas, piemēram, Jūrmalas pilsētā, tajā skaitā arī Ķemeru Nacionālajā parkā, biotopu tiešā veidā iznīcinot vai kavējot tā attīstību.
Vai negatīvie faktori, kas izraisa	Jā. Turpinās gan vides (vētras), gan antropogēno faktoru ietekme (strauji palielinās atpūtnieku skaits un notiek spēcīga izmīdīšana). Īpaši tas

samazināšanos, vēl darbojas?	attiecas uz Rīgas līča dienvidu piekrasti (Jūrmalu, Bigauņciemu, Lapmežciemu), kur pludmales regulāri “tīra”, nošķūrējot pludmales augus un sanesumus; ierīko sporta laukumus, kafejnīcas un cita veida infrastruktūru.
Vai biotopa izplatības areālam kādā no laika nogriežņiem arī bijušas negatīvas tendences?	Nē. Biotopa areāls aptver krastu no Saunaga līdz Ainažiem, kā arī atsevišķas vietas pie upju grīvām.
Papildjautājumu summa	80
Intervāls	—
Atbilstošs scenārijs saskaņā ar metodikas 8. att. (ilgtermiņa tendence)	9. scenārijs. <div> <p>9. FRV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p> </div>
FRA	0,6 km² FRA = CV

FRR noteikšanā izmantotie apsvērumi

Vai izplatības areāla HDV ir visa Latvija?	Nē.
Vai biotops aizņem visu iespējamo areālu Latvijā?	Jā. Biotopa areāls aptver krastu no Kolkas līdz Ainažiem, ar galveno izplatību Kurzemes piekrastē. Atsevišķas atradnes periodiski attīstās Baltijas jūras krastā.
Vai biotopa areāls Latvijā ir samazinājies, un pārmaiņas nav saistītas tikai ar uzlabotām zināšanām par biotopa izplatību?	Nē.
REF min, km²	—
REF max, km²	—

REF vid., km ²	—
REF periods	—
HDV min, km ²	—
HDV max, km ²	—
HDV vid., km ²	—
CV (pašreizējais areāls), km ²	1472 km ²
Saskaņā ar Metodikas 8. att. atbilstošs scenārijs	<p>Prognozējams, ka ilgtermiņā biotopa areāls saglabāsies (1. scenārijs).</p> <p>1. FRV = HDV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p>
Vai paredzamas areāla izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	—
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	—
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	—
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	—
Vai biotopa platībai kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	—
Papildjautājumu summa	—
Intervāls	—
FRR	1472 km ²

Literatūra un dati

Eberhards G. 2003. Latvijas jūras krasti. Latvijas Universitāte, Rīga, 292 lpp.

Eberhards G., Lapinskis J. 2008. Baltijas jūras Latvijas krasta procesi. Atlants. LU Akadēmiskais apgāds, Rīga, 64 lpp.

Latvijas jūras krastu monitorings. 1993. Vides monitorings Latvijā. LR Vides aizsardzības komiteja, Pētījumu centrs, Rīga, 46 lpp.

Rove I. 2013. 1640 Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju. Grām.: Auniņš A. (red.) Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildinātais izdevums. Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 58–62.

Ulsts V. 1998. Baltijas jūras Latvijas krasta zona. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, 96 lpp.

Pielikumi

4. pielikums – aktuālās biotopa 1150 platības (01.02.2024., DDPS “Ozols”), vektordatu slānis.

5. pielikums. Pludmaļu izplatība Latvijas piekrastē (Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

5. pielikums.
Pludmaļu izplatība Latvijas piekrastē
(Latvijas jūras krastu monitorings, 1993).

